

Yεpinge na junbenge Mali fi ni
ma foro Alize kareegi ni

Nusiige

Wu, Maliwi gowernama na muvemaabi pi a kanpee ta shenkanna semewi na zuluyewi canpyaa 24, yɛɛli 2014 ;

Ma wuye bini Alige ni nteɛnɛjunwi fungo ni ba shenkanna semewi a yi jo, wu a jo be, zuluyewi canpyaa 24, yɛɛli 2014, ba wu ja nɔmekanra yɛɛɛɛɛɛ ninkɔbaaga na ki ninmɔge si ja ta Maliwi suumɔsariyabileni na pii maha jo Azawadiwi ;

Wu a fu kan Aligeri shiinbi ma, na pere ne susurolefeebi yehɛyere shinwi, na afiriki cangacumɔ kiligi towi (ACKT), na afiriki kanwɔɔ towi (AKT), diɛ towi, tubabuubi towi (TT) na serefeebi nteɛɛ towi (SNT), na Burikina, Moritanni, Nigeri, Nigeriya, cadi, susurolefeebi towi shiinbi ;

Wu a teɛn ma kamicaga pyi see ni Mali nteɛnkanna puni na, masi jo nehenwuruguwi wi na pyi tele maha tele kili suumɔsariyabileni ni ;

Ma yehɛle si nime nehenwuruguwi kanungi tun, si kilishiinbi shɔhɔlowi pyi kagbɔɔ nemu li si nyo pwo wu tapaa na si a wu shiwi nehewi pele na lere li ne Maliwi shenkanna ;

Ma teɛn yi taan na ma nuru kili nɔwɔi yala na fungo ninwɔɔ ni nkemu ki si kili ninkingiri pele, si cɛn na shiibi na kayɛɛgi a nehe, na cɛye ne a taanna na me na ntawi ne taanna cɛye puni ni me ;

Ma cɛn a jo fo ma suumɔsariyabileyere yehɛyere zhewi kye weɛɛɛɛɛ, sipyigiri, ncɛnwi nwemu wi si be na Maliwi ni ;

Ma sipyire nahanacɛnme cɛn ma taanna na cɛge maha cɛge ni mu a jo kili suumɔsariyabileyere na karaa nɛhehege a wani tapaa waha ma dugo sipyire sipyigiri pyinkanna na ;

Ma kannawi nurucɛnme cɛn tovuyo na, ma yɛɛɛɛɛɛ pyi kagbɔɔ kili ni nemu li na ja sipyire nahanankanna ni, ma fyimi le karaagi cɔnhɔɔwi ni, ma sipyire sariyaabi pele, ma kiriwi taanna shin maha shin ma na ma pi cunbawi tun ;

Ma cɛn a jo na fanhacanwi ntunwi na kakara nɔyiwi na lere a pyi to kiligi shɔhɔlo ni na ne fanha kaa ;

Wu a nuru a wu neɛnwi jo afiriki na diɛ toobi ma ;

Ma fungo yaha jomɛkanra nintorooti na,awahawi a ta tere ni, ti nyiliwi na ti kamicaga ;

Wu a jɛɛn nye ninpayi ni

Mɛgɛ I : KAREEGI CɔɔNRɔNKANNA NINCɛNNɛ NA JɔMɛɛGI NKAN YOGɛ SI NKUWɔ FEEFEE

Juntahamacerege 1 : Cɔɔnrɔnkanni na jomɛkaanni

Sariyabile1 : kapanyi puni a yi jomɛɛgi kan ba shɛnkanna semɛwi a yi jo na yere a jɛɛn ma nuru a yi jo na yere a jɛɛn shɛnkanna ni :

- a) Ma Maliwi ninkingiri, wi ntalamawi, wi wiye nyɔwi pele na kili nahanankanna mu a jo kilishiin wolo li jɛ lili na kilɛ sariyabile na jɛ pɔɔ laa na mɛ ;
- b) Ma cɛn na waa na waa kayɛɛgi, waa na waa shɛnrɛ ninkin mɛ ma karaa cɔnhɔɔ kili kapanyi sipyire puni pyi yagbɔyɔ, mu a jo ceebi, nangɔpyiri, kili nyalawi kurugo ;
- c) Ma shin maha shin yaha a wi karaagi tigile na cɔnhɔɔ nahana fungo ni nwemu wi a fungo yaha shin maha shin kacaagi na wiye karaa na ;
- d) Ma kili erezɔɔnbi puni yɛhɛyere zhɛwi pyi kagbɔ ma taanna na piye ni masi fungo yaha wi shin maha shin nta na ;
- e) Ma jɛɛn junjɛgi ma masi ci fanhacanwi ma jo lere na jɛ politiki funkaa junkanna masi ntɛɛnjunwi pyi yɔgɔ karaagi cɔnhɔɔnkanna ;
- f) Ma sipyire sariyaabi, sipyigire nyiriige, na sariyaabi ninciibi na ma shin maha yaha wi a wi jɛ kilɛsariyabile nyɔwi pele ;
- g) Ma yurugu yuruguwi, pi tunbawi tun ;
- h) Ma fanhacanwi, dɔɔɔguwi njewi kiliigi ni na kakuyo kapeegi sangi ki a pyi tomi kiliigi shɔhɔɔ ma kire puni tun.

Sariyabile 2 : kapanyi puni a yi jomɛɛgi kan na funcɛngɛ puni ni nte jomɛkanri kushɛɛgi nyiliwi fungo na ma li cɛn na were fungo ni pere mɛgɛ ki jɛ ki ki ;

Sariyabile 3 : Maliwi na baarapyi cɛyɛ a yala a karaa cɔnhɔɔ ba nkii karaagi si ja sariyabile ta mɛ mu a jo depiteebi sariyaabi sariyabile ni yo, mu a jo kili shɛnkanna semɛwi yo karaa puni ki si pyi nte jomɛkanra si ja yili lere ni Maliwi na kapanyi na towi wi jɛ karaagi kamicaga ba nime jomɛkanra a yi jo ;

Juntahamacerege 2: Kareegi cōnronkanni yoge si nkuwo feelee

Azawadiwi nyerewi

Kapyaagi ki a pyi kili yeningi na nbewi kurugoo

Kapyaagi kii si pa na nahanawi niceɛwi ni

4

- Erezhōon maha erezhōon wi karaagi cōnhōrowi si kan wi erezhōonbi sipyiri ma lere si pyi nahana fungo ni, nwemu wi jε maye nahanawi ;
- Kili suumōsariyabile yere shiinbi tuntuunbi njεhεbi si ne kili fanfa kuluugi ni ;
- Tayerege ningbōo nkan sipyigiri sariyaabi ni ma si kirigbayi gbara sipyiri na ;
- Ma karaa yala nkimu ki jε kanna karaa na ki si pwo kili ninkingiri na, shin si nwu nyaha mε, tuntuunbi si jεhε ba tayirige shiinbi a jεhε mε ;
- tεenni sipyire kyεyε newi see ni pi kanna karaagi mu ba jo kili suumōsariyabile yere shiinbi kannawi ;
- Maliwi fanneebi nyawi cεyε ni ncεε ncεε, npimu pi a nuru a taanna ;
- Ma yεhεyere zhεwi cεgε yala kili suumōsariyabile erezhōonbi ni na to si pyi nwemu jungi na pi erezhōonbi shiinbi jε wi ni, wi kuzhεεgi nkimu ki si taanna na tεenni pyinkannaagi, tεenni sipyigiri na tεenni kafεεge shεnkanni. Kapyaaagi si voro yεhεyere zhεwi gbegere ni na kire kapyaaagi si voro kili kanwōo gbegere ni na kiliigi kii ntεge ;
- Kominote intεrinashōnaliwi si wi jōmε kan nkii karaagi nyiliwi na, na kii shεnkannaagi na ba nwe jōmεkanra semεwi a yi jo, were mu si ntεge lere kajimi ni kapyaa, politiki, baarapyi yaaya na yaaya yaabεε sariyabile ni ;
-

kafεzho telε si nyala kanpee ka ta jōmεkanra semεwi na.

Mεge II : Ma polotiki i na na fanhakuuyi mεge yere

Juntahamacerege 3 : Fanhakuuyi na kili ntεenkanni nivōni

Sariyabile 6 : kapanyi a jεεn si fanha cεge yala nkemu ki sa ja kili suumōsariyabile yere shiinbi pyi pi si a pi yabawi karaagi cōnhōro piye ma na kilishingire funcεnge ni na pi kyeleni karaagi ni, kire kapungi ki si pyi maye nahanawi masi kurunyi puni tuntuunbi jεhε ba yi jεhεnkanna jε mε kanwōo toobi na kili baara cεyε fungo ni. Lere kurugoo karaagi cunkanna li jε amō :

դեցերձի՞ս ու՞

- erezhonwi ni asanbile erezhonnali na ƙe wotewi a nwemu ntigi sipyire puni kanpee yirigili jongo taan, kili a fanha kyegge kaa kan wi ma, kanpyaagi na ƙe pi ma, pi kiriwi na nahanawi na ƙe pi wolo ;
- Maliwi shiinbi si ta si jo kili suumɔsariyabile yere shiinbi si ja sa pi karaagi conhoɔ piye ma ma li jongo pyi maye nahanawi ;
- Asanbile erezhonnaliwi jongofoɔwi ma yo sipyire puni kanpee yirigili jongo taan. Were mu wi ƙe erezhonwi karaa yilifoɔ na nahati jongofoɔ ;
 - siibi na kominiibi ƙe na sariya ceyɛ ni (konseyi de serɛkiliwi na konseyi kominaliwi) pere mu na maha yo sipyire puni kanpee yirigili jongo taan na biro maha pyi pi jongo na were karaa nyili biro na were yehɛyere konseyi de serɛkiliwi peresidan na lere ƙe me meriwi maha pyi ;
 - Erezhon maha erezhon megge le wiye na fanha a nkemu cen erezhonbi sariyaabi shenkanna junkanna na.

Kili ni

- Ma karaa cōonro masi shēnkanna yala na asanbilewi shōnwowi si ja ntigi : na were mēge si pyi senawi, kili kōnseyiwi, na lere ƶe mē mēge maha mēge ki si ja ki cēge, ki tayerege ƶungō yirige na ki fungo shiinbi na ki ntikinkanna si pyi kaa nemu li si nte ƶomēkanra semēwi fungo karaagi pyimi taan ;
- Ma lagbara sipyire tuntuunbi ƶehē asanbile nashōnnaliwi ni na sirikōnsikiripishōonbi ƶehēwi ni, na lere ƶe mē ma karaagi nkii pyi lere sariyabile ni ;
- ncēre ni, ma kuluugi yala na kire si ja pyi kaa ni ho kōnseyiwi ƶo mugo masi ƶo sariyabilefeebe, ceebi nangōpyire ma ;
- ma tayerege ningbōo tigile yaha kili suumōsariyabile yere shiinbi tuntuunbi ma kili insititishōonbi na kili baara cēye ningbōōyo, kili fanneebi na kili nahati cēye ni

Juntahamacerege 4: Fanhe tayereye ntaa na kajaangi

Sariyabile 7: kapanyi puni a jɛɛn ma jo na see na kacɛnnɛ li jɛ ma kapyigi na tayereyi tala goɛɛnɛma na kominoteebi karaagi pyinkanna nincɛnnɛ kurugo na ba shin ma shin karaa si jɔ wele mɛ, mu a jo sipyire la, mu a jo kominoteebi la.

Sariyabile 8: ɛɛzhɔɔnbi si ja pi funkaraagi puni yili sariyabile ni na sariyawɛ a fyɛnhɛɛ jɛɛn kuluugi nkɛmu ma ba yi a cɛ ninpayi ni:

- a) Ntawɛ, sipyigiri, kacɛngi yɛhɛyɛɛ zhɛwi pilanwi na wi katɛgɛgi;
- b) Takaraga gbɛgɛlɛnkanna;
- c) tɛnni kanwɔɔ baraacɛyɛ mugo na yi cunkanna (jɔhɔlakolowɛ,ntaanna lakoloobi, ticuumɔ lakoloobi, mahami, kacɛngi,kuluyi nyɛmu yi jɛ ɛɛzhɔɔnwi woyɔ, kafukan yaaya, lohɔ na tufɛɛmɛ karaa);
- d) faawɛ, yatɔnbyiili, fyacaali, sigitɔɔ wuuli, yafɛɛyi kataanmi, cɔhɔti, indusitiriwi, kyɛbaraapyili, turisimiwi, yafɛɛyi kataanmi ɛɛzhɔɔnbi shɔhɔɔ ni;
- e) kapyimarali na kɔɔnti ɛɛzhɔɔnwi mɛgɛ na;
- f) ma lanpu na takisi wologo can sipyire na ncɛɛ fungɔ ni goɛɛnamawɛ a nemu karaa jo;
- g) lanpu cɛyɛ mugo;
- h) nciwi na jɛɛnwi yakanya na;
- i) ntɛgɛ nkanwi;
- j) kyɛleni karaa ni;
- k) ɛanti newɛ na ti npyiwi na cɛyɛ ni;
- l) polosi na kanna cɛgɛ tɛnni ni

Sariyabile 9: kolɛkitivite teritɔriyalibi kabi ja pi funkaraagi jahara masi ki cɛ kilɛ tuntunbi ki si ja yili. Kapyigi ntalawɛ kolɛkitivite teritɔriyalibi shɔhɔɔ ni lɛɛ si pyi ba luwa a yi jo na wi funkaani ni mɛ.

Juntahamacerege 5 : Kili tuntunfi na sariyafi kuni naara fi kamicaga

Sariyabile 10: kili si wi tuntun yaha kolēktivite teritōriyaliibi taan were si ja daha shin maha shin tōnwi sancon koro. Lere sariyabile ni, wi si daha gōvernema funkaraagi yehē yu kili porozhēbi ningbōobi, yehēyere zhēwi nta, sipyigiri, na tēnni talankanna kajimi ni.

Sariyabile 11: kili tuntun kamicaga si da pyi kili politikwi shenkanna na kolēktivite teritōriyaliibi fungo ni. Were baraawi pyinkanna a jo sariyawī fungo ni.

Sariyabile 12: kili ninpyili laa si nyaha mē, ncu mu si pyi kili na mē li kapyigi, lere kurugo kapanyī puni ntēn jo:

- yehēyere zhēwi porozhēbi ningbōobi kili na lere jē mē kili tēgēfēebi nyili kolēktivite teritōriyaliibi fungo ni;
- Sige tōnno wuuli, tunwi nwolowi
- Karaagi puni kala a jo nte jōmekanri semēwi nyiliwi ni.

Juntahamacerege 6: Kanpiyaagi na ki takanna

Sariyabile 13: ba nwe semēwi a yi jo wi sariyabile 8 woli ni mē, ma gbara lanpuwi na takisiibi na tēnni eredeansiibi na erezhon maha erezhon si ja lawologo kaa gbara lanpu na takisiibi ma taanna na tēnni ntawī ni na ma taanna ni wi yehēyere zhēwi funkaraagi na ma taanna na sariyawī ni.

Sariyabile 14: naha na 2018 shōhōlo ni kili a jēn ni si karaa cōnhōro nkimu ni kili ntawī 30% si nurugo kan kolēktivite teritōriyaliibi ma na lere si pyi kamicaga. Cēgē ningbōo si nyaha kili suumōsariyabile yerewi ma kire puni kamicaga si fyēnhēre pyi.

Sariyabile 15: kili si ntawī wa nurugo kan cēgē maha cēgē ma na kere jinge jōhōyaara na wu, mu a jo jinge nāfanwī, sige nāfanwī, mu ba jo tunwī. Kili na pere shiinbi si ntēn si jo be yere na.

Sariyabile 16: kili a li jōmēē kan:

- Ma kili fanha kapanga kaa waaga ma kan kolēktivite teritōriyaliibi ma kemu ki jē pi shenkannaagi sariyabile ni;

- Ma kolektivite teritoriyaliibi funkishonwi pyi yaaga nkemu kaa li si taan shin maha shin ma, ma ba ka jo kili suumsariyabile yerewi.
- Ma karaa conhorɔ ba kolektivite teritoriyaliibi kanworɔ funkishonwi sipyire ninyorɔ si jɛhɛn ma ba ka jo kili suumsariyabile yere shiinbi ma.

Mɛgɛ III : Kanna kareegi

Juntahamacerege 7: Kuzihɛɛgi ninbuwɔɔgi

Sariyabile 17: kannawi karaagi si daha conhorɔ ne pyinkanna na :

- kili shiinbi shiwi puni jɛhɛnwi fanneebi ni ;
- fanneebi nwawi piye ma pyi kurungo nkemu yɛhɛyere wi jɛ kili ma ;
- Maliwi fanneebi nyawi cɛyɛ ni ncɛɛ ncɛɛ, npimu pi a nuru a taanna ;

Juntahacerege 8: Kasikɔɔnbi nwa piye ma, namayaayi zuho pi na, baara nkan pi ma (fkz)

Sariyabile 18: fanneebi ntigiwi karaagi na jɔngi ki jɛ si kashikɔɔnbi jɔgo cɛn npii pi si ja nuru ne fanneebi (fkz) ni si pere cɛn. Kire karaagi si pyi kii cɛnvee kyɛ kurugo ma wɔ na dijɛ towi wi Maliwi yɛninge kurugo (dtmyk).

Sariyabile 19: kapanyi a be yi na ni to yala nwemu wi nkii karaagi conhorɔ. Were si pyi gɔvɛɛnama shiinbi na kapanyi a kanpee ta ke pɛɛ shiinbi. Were towi si da baraawi pyi na tɛgɛfeebi pi a jɔ wɔ ma kyɛ le jɔmɛkanra ni.

Sariyabile 20: fanneebi ntigiwi karaagi na pi nuru njiwi fanyi ni si da pyi ncɛɛ na ncɛɛ ni ba ntɛɛnwi na pyi mɛ. pi si nuro nje fanneli ni na lere jɛ mɛ siwili baraa wi si ca kan pi ma. Lere si pyi kanshikɔɔnbi ninyɛɛbi ma npii pi jɛ a nuro a je fanyi ni mɛ.

Juntahamacerege 9: Faanneebi tatɛɛnyi vaa

Sariyabile 21: Maliwi fanneebi nyawi cɛyɛ ni ncɛɛ ncɛɛ, npimu pi a nuru a taanna lere pyi kili suumsariyabile erezhoɔnbi puni ni kanpee kabi ta jɔmɛkanra semɛwi na. Were nuru ncaalawi si pyi na towi waa ni ma gbara dijɛ towi wi Maliwi yɛninge kurugo (dtmyk) na.

Sariyabile 22: fanneebi ninuro nyɔɔbi nɛɛɛbi si pyi kili suumɔsariyabile yere shiin si ta si jo ɲungɔfeeti ni, lere si ja sipyire pyi ti da tiye na, si nuro pyi kaa nemu li kafɛɛɛ le ɛɛɛ kannawi pyinkanna ni si ta si jo kili suumɔsariyabile yere.

Juntahamacerege 10: Fanneebi kurunyi yalankanna ninvɔɔ

Sariyabile 23: kapanyi a ɲɛɛ na see wi fo ma kuru a nuro si nyala ninvɔɔ le fanneebi karaagi ni ma taanna na karaagi nintoroogi lere kantugo si lere taanna na Afiriki nɔɔwi towi na diɲɛ nɔɔwi towi funkaraagi ni.

Sariyabile 24: Kiliigi ntɛɛ toobi si goveɛɛnama tɛɛ si kyɛɛ kan piye ma si kanna insititishɔɔn yaha tooyi na npimu pi si ja nyere na kili kannawi karaagi ni ba ɛɛɛ nime wogi ɲɛ mɛ si ja kannawi karaa mu pyi yagbɔɔ.

Sariyabile 25: kapanyi puni a ɲɛɛ ma kɔnɛɛyi yaha tooyi na kili kannawi mɛɛ na, were si tɛɛ si kamicaga pyi see ni kili kannawi shɛnkanna ninvɔɔ cunkanna na. Tere songɔɔ si pyi nɔ ɛɛɛ puni tɛɛnkannaagi na erezɔɔnbi, kili, kiliigi ma pa nɔ diɲɛ sanwi na

Sariyabile 26: Kili kannawi kɔnɛɛyi si karaa ɔɔhɔɔ ma yɛɛ kan fanneebi karaa shɛnkanna ninvɔɔ na. Were mu ja da wi fungo yu fanneebi pi si nyo nyaha yɛɛyereti na. Lere si fanha kan nwe kɔnɛɛyi ma na tateɛnyi mu ma.

Sariyabile 27: fanneebi karaa nuro nyalawi fungoni polosiwi waa si nyaha tooyi nwemu karaa yɛɛyere si pyi kɔlɛkitivite teritoriyaliibi kyɛ ni pi fanha kajimi ni.

Sariyabile 28: ɲɛɛ ɲɔɔ ni kɔnɛɛyi pi si nyaha tooyi kannawi kurugo kilishiin, erezɔɔnbi shiin na kominiibi shiin si pyi pere ni na sariyabilefeebi mu. Were ɲungɔfeeti ɲɛ ɲɛɛɲɔɔshiinbi kyɛ ni.

Juntahamacerege 11: Kakanpiyiibi ntunfi

Sariyabile 29: kapanyi puni a nuro yi jo na yere a ɲɛɛ terorisimiwi shiwi puni ntunwi ni fo ma nɔ kakara sanna na, ɔɔɔɔwi. Karaa ki a yala lere mɛ na pi si tɔɔyi sin yere ni si wi tunwi pyi.

Sariyabile 30: kapanyi puni a ɲɛɛ masi nuro a jo na kurunyi yaa yala tɔɔyi na terorisimiwi puni ntunwi mɛna fo ma shɛ nɔ nwe wi ɲɛ kiliigi shɔɔhɔɔ ni.

Mɛɛ IV : Supiyigire, lantafi na kayɛgi yahayere zihɛ

Juntahamacerege 12: Yahayere zihē (i kuntorolo

Sariyabile 31: kapanyi puni a jēen masi nuro a jo fo ma shenkanna ninvōnō ca jēge fungo yehere zhewi na ma nō kolektivite teritoriyaliibi wowi na. Yehere zhewi si pyi na shenkanna ninvōnō ni nwe wi si fungo yaha cēge maha cēge ncenwi ki tarāa na ki tara cunkanna si ja pyi fyimi.

Sariyabile 32: erezhōn shuunni na lere jē mē pi nijehēbi si ja nwa piye si kurungo yala karaa na ni nkimu ki a cēn na luwa mu a jēen nkii ni, lere maha yehere zhewi, ncenwi, ntawi, sipyigiri pyi kagbō. Tēgele mu na jē lere ba jōmekanra semēwi fungo ni a cē mē.ki

Sariyabile 33: kili suumō sariyabile erezhōnbi yehere zhewi cēge jō a mugo kōnsēyi jē wi ma, na pēre asanbile erezhōnnaliibi pi jē wi ni ke pere tuntuunbi. Were kapōli jē ma kyeyē kan piye ma masi yehere zhewi tooyi wērengē karaa ki a yehē kan lere ma, pi mu si ja kyē le kire ni.

Sariyabile 34: yehere zhewi waa shi wa kan ki cēge mēna nkire karaa yala kapanyi puni nbewi fungo ni, kiliigi ntēgefeebi si ntēge, kapyāagi kimu voro yehere zhewi nimōwi kyē ni.

Sariyabile 35: ne shenkanna funkaani jē si kili suumōsariyabile yere kapanyi erezhōnbi ntawi taanna na lere jē mē ma wi byēnhēre cēyē sanya woyi na. Lere si pyi ma yō yē 10 na ma nō yē 15 shōhōlō na. Kamicaga si da pyi yehere zhewi kōnsēyiwi kyē kurugo na baarapyi cēyē yi a cēn li sariyabile ni ma gbara fanha shiinbi na.

Sariyabile 36: kapanyi a jēen si kamicaga komite (kk) yaha tooyi na, were na Maliwi suumōsariyabile kamicaga (msk) pi si jaara si sipyire kataanmi ca si cēn ba wēre si ja ta fogi na si laa wolo ki ni. Kanpee ka ta semēwi na yiye taanre kantugo were a yala a shē were baraawi pyi. Li a ca dijē bankiwi (db), afiriki bankiwi (ab), serefeebi bankiwi (sb) na pere si were yehereyewi yō pi na govērenama na kiligi shōhōlō toobi baraa wi jē were na cēge shiinbi.

Sariyabile 37: baraawi shenkanna semewi ka yala yiye shuunni kantugo nbiniri si pyi si toobi yere npi pi si ja ntεge pyi na kapyaa ni. Konferansiwi si keshu yala yehεyere zhewi nimowi mena. Kire kapyaaagi ki si taha si a wi baraawi pyi.

Juntahamacerege13: Nyirinyere suumokulo yahayere zihε kurugo

Sariyabile 38: kili si vyenherε fungo yaha kili suumε sariyabile erezhonbi yehεyere zhewi cεge semewi junkanna na.

Lere kurugo kapanyi a jo a be na ma nime, tetonmaala, tetonhogo karaa puni conhoro ba semewi a yi jo erezhonbi yehεyere zhewi kuluugi ni. jomεkanra kamicaga towi ka piye bini gowεnamawi si semε cε nwemu wi a wi jomεkanra jo ne sariyabile ni, na kanpyaagi wi si ne li sariyabile ni na ki karaa tepyili mu a jo nye cεye n:

- jochε baraa cεye
- sipyiri ntaannawi baraawi na
- yayire kannawi
- faawi yehεyere zhewi (faawi, yatonbyili na li tincin)
- kuluuyε si suumεsariyabile erezhonbi furugo nyaha piye na
- tunwi, canganile kafukanyaaya
- baraapyiili: ceebi, nangopyire, kashikonnyεyi
- baraacεye mugowi
- baraakanni na nurokanwi, shinuropaabi na pi tincin ma
- kye baraawi, turisimiwi, cohoti na valawi
- kaliwi na ncenwi

Sariyabile 39: kapanyi a jεen ma jo, kaliwi na ncenwi kajimi ni nkii pyi:

- ma porogaramuubi pyi ma taanna na pi erezhonbi tεenkanna ni ;
- tεenni shenre na kama pyi yagboyε ;
- jochε kaliwi na shochε kaliwi pyi yagboyε, masi fungo yaha shin maha shin kaliwi na
- nijni kalicεye mugowi ;
- kacengi cεge na yayεye tayahaga mugowi ;
- pi erezhonbi ncenwi kili na kiliigi fungo ni

Sariyabile 40: erezhōonbi yehēyere zhēwi cēge mugo erezhōn maha erezhōn ni si ja fanhale baraagboyo pyifeebi na kamicaga ni mu a jo npi pi da kili jomēkanra kamicaga erezhōonbi kapanyī na karaa nyili sariyabile ni.

Kere cēge na erezhōnwi nahanafeebi were jē erezhōnwi jungōfōowi fanha fungo ni na were wi jē ki puni fōo.

Sariyabile 41: nbe porogaramu si pyi govērenamawi na erezhōonbi shōhōlo pēre si nja yēē nijehēyē porogaramu yaha tooyi na kuluyio nyalawi kajimi ni na karaa kili na erezhōonbi shōhōlo ni yehēyere zhēwi kuluugi na sipyigiri woyi ni.

Sariyabile 42: Kili a jēēn ni kafēegē kolēkitivite teritoriyaliibi kyēleni karaa ni kanpyaagi ncawi mu a jo tēēnni jinge jōhō laantawi, sige fungo laantawi ma shē nō koperashōn desantarisewi dividandiibi na, na ntawi nbewi jē govērenama pi erezhōonbi shōhōlo ni.

Sariyabile 43: govērenamawi a wi jomēē kan si kiligi shōhōlo ntēgē yirige nyerege ki na tēēnni. Karaa si cōnhōrō ba kolēkitivite teritoriyaliibi si ja kyē pi yehēyere zhēwi semēēbi nyalawi, karaagi ntigiliwi na jōleni yehēyere zhēwi ntēgēwi junmō ni nwe wi jē pi wo ke.

Sariyabile 44: telē maha telē pi si yehēyere zhēwi porogaramuubi kamica na kapyaaagi ntēgēfeebi ni ma gbara kamicaga towi na.

Sariyabile 45: dijē toobi puni pi a kuluugi yala na lere jē mē ma funkaraagi yō ma yehē kan saheliwi ma li a ca pi mu ma na pi kili suumō sariyabile erezhōonbi karaa yaha yehē yere, lere si ja pyi kaa nemu li si pa na yējinge erezhōonbi fungo ni.

MĒGĒ V : NJUNBĒŊI, KIRIŊI NA SIPIYIGIRE KAREE

Juntahamacerege14: Njunbē na kiri

Sariyabile 46: kapanyī a jēēn si nbewi nincēngē pyi nkii karaa ninkin ninkin jungōtaan :

- kili sharati nyala yējinge mēna, nwōwi na kili puni nwōwi ;
- kuluugi nyawi tooyi nkii ki si yehē kan kiriwi ma, wi si ja ma kōmishōn seewi, kiriwi na nuru nbewi (kskn) yaha baraawi na ;
- kōmishōn nyala nwe si nankalaga, kanpyaagi jehē wurugoowi tun ;

- komishon nyala nwemu wi si kamicaga pyi ma yehε kan gboro ti a pyi kashige tooyi ni, kapyimahagi ki a pyi, gboro ti a pyi fiige na lere jε mε kilε sariyabile kurugo ncuwi wi a pyi ceebi na kapeegi sangi ki a pyi na sipyire sariyaabi kiliigi shoholo sariyaabi, sipyigiri karaa jε a jεen nkimu ma mε na ti a pyi Maliwi tara na.
- Ma nuru a yi taha na nkii kapeegi kiri tele na tuuli mε, ma nuru a yi taha na kapanyi puni si kyεyε kan yiye ma si komishonwi tεge kamicaga na ;
- Sananyahara jε kapeegi kaa ki a jo ke nkire pyifeebi na mε, ma gbara npi pi a cu ceebi na nangopyire na na ki puni a pyi kashige tooyi ni ;
- Fanhan nkanwi kiriwi ma wi si ja sipyire sariyaabi kanna kili cεge maha cεge kili fungo ni;
- jomεkanra si nuro kirikonni yala jε, kiriwi byenhere sipyire na, ma lagbara ki fanhan na, ncumaawi mu si yere, ma kayεgi mu le kirikonni ni li si ka kili sariyaabi fyinni mε ;
- kirikonbi pi sipyire tεge ma lere pyi cεyε puni ni, kubaru mu si wi a kan sipyire sariyaabi na ;
- kadiibi na kirikonbi tεgefeebi kali see ni ;
- ma fanhan le kadiibi tayerege ni kirikonni ni, mu a jo siwiliibi susuruleni masi fungo yaha cεge maha cεge shenkanna na ncenwi, kayεgi kilε kuluugi ;
- fanhan newi kayεgi fanhanfeebi ni pi cunkanna kyε kurugo

Juntahamacerege15: Supiyigire karee

Sariyabile 47: kapanyi puni jεen ma jomεgi kan si karaa conhoro kafεge si je npimu pi pyi a fe pi si nuro a pa pi pyenyε ni, nwaha kabi jε were nuruwi wi ni mε. pi ka pa, baraa si ca kan pi ma, si yere na pi karaa ni ba afiriki yaaya a yi mu ka wele afiriki nwo towi konvavshon nwe semε wi a yε yεli 1969 ni ma yehε kan kafεfeebi ma na Kanpala konvavshonwi yεli 2009 ni na were a yehε kan kafεfeebi kannawi na pi ntεgewi afiriki fungo.

Sariyabile 48: kapanyi puni a jεen ma mεε wa tεgεfeebe toobi puni ma sipyigiri sariyabile woobi kaηεen na, na pi ntεgε pyi nwemu wi a yεhε kafεrεfeebe nuruwi, pi npawi na pi baraa ntawi ma.

Sariyabile 49: kapanyi puni a jεen ma jomεε kan si fanhanle, si sipyigiri karaa puni pele, na pi jε ma waa wolo waa ni mε, npimu jε pwo waa na mε. Kapanyi puni a jεen ma jomεε kan na yere politiki, lanta, solashi karaa pyi na were ntεgεwi ni mε. Yimu si nwaha le tεgεfeebe zhe masi pawu ni mε, yimu si ti sipyiri puni kanna.

MεGε VI : JOMεKAAAN NA NTεGε KIRIIGI KIYε KURUGO

Juntahamacerege16: kapanyi tayereye

Sariyabile 50: kapanyi puni a jεen ma yi ncεn a jo na nte jomεkanra ganratiwi ninciwi na jε kapanyi puni funvyingε, funcεngε, fungo ni kyε ni. Karaagi kaa li a jo kire nyiliwi ba semεwi cεyε jo mε, na jε kapanyi kyε ni, lere tɔn na jε kili nbewi, yεninge na erezhɔnwu puni ma.

Sariyabile 51: Kapanyi a li ca politikiwi shin, siwiliibi towi, ceebi na nangopyire toobi, junmifeebi, ciibi, kayεεgi jungɔfeebe, kilε sariyabileshin jungɔfeebe ma na pi pi ntεgεwi see wo kan ba jomεkanra funkaraagi si ja nyili mε.

Juntahamacerege17: Susurolefeebe tayerege

Sariyabile 52: jomεkanra na ti susuruleni yεhyerefeeti a pyi Aligeri ma were politikiwi karaa na ti cεyε pelewi na garantiwi jε, lere kurugoo wi na:

- jε kapanyi yahara ni ;
- na kapanyi yεrεgε ntigili sariyabile ni, na
- jε kasɔrɔgo nizanga politikiwi na funjinge sariyabile na karaa ka pyi nkimu ki si ja nwaha le nime jomεkanra funkaraagi fungo ni.

Sariyabile 53: susurolefeebe karaa conhɔrɔ kili kantugo jomεkanra funkaraagi nyiliwi nicεnwu kurugo na Maliwi tεgεfeebe ncawu.

Juntahasariyabile18: Dijεn tayerege

Sariyabile 54: Dijεn wi nte jomεkanra nyiliwi garantiwi wi mu a wi jomεε kan si karaa puni pyi ntεgεwi sariyabile ni. Mu a jo :

- dijne towi, afiriki nwo towi, afiriki cangacumɔ towi, tubabuubi nwo towi, serefeebe towi ma gbara kiliigi ntɛge toobi na, pi puni si ntɛge pyi ;
- afiriki towi yɛɲinge na kanna kɔnseyiwi, dijne towi yɛɲinge na kanna kɔnseyiwi mɛɛ a wa pi ma pi ntɛge pyi : kapyaa, baraapyiyaaya ba ɲɔmekanra cɛye puni si ja yi kapyigi yili mɛ, kashikon yaaya nyahawi, nuro njewi baraawi ni, terorisimiwi ntunwi, kiliigi shɔhɔɔ kakapyitoobi, ma ntɛge pyi kili suumɔsariyabile erezhɔɔnbi yɛhɛyere zhɛwi ni.

Sariyabile 55: kapanyi a ɲɛɛn si kurungɔ yala nkemu ki si da zaanra na kamicaga pyi, Maliwi shiinbi na **dijɛn**, tɛgefeebe si kyɛle.

Sariyabile 56: Maliwi kanna na yɛɲinge feebe, dijne nwo towi ajansiibi na porogaramuubi na kiliigi shɔhɔɔ toobi ntɛge ningbɔɔ wi na sigile yire nye cɛye ni ba nte ɲɔmekanra funkaraagi si nyili yere cɛye kan pi ma pi shin maha shin kacɛngi kurugo.

Juntahamacerege19: Kareegi saanrakurunge

Sariyabile 57: kapanyi puni a ɲɛɛn na kanpee kabi ta semɛwi na, na saanrakurunge na nyala zaanawi (zt)na kaajooki yɛɲine na nbewi kurugo Maliwi fungɔ ni.

Sariyabile 58: (zt) si pyi amɔ : Maliwi gowɛɛnama shin kanpetafeebi shin, susurolefeebe shin (Alieri na were wi ɲɛ susurolefeebe yɛhɛyere shin, Burukina, Moritani, Nigɛri, Cadi, Act, Dt, st, at, tt). Dijne yɛɲine towi shin si gbara npii na si kyɛle karaagi ni. KT shin mu si ja pibɛɛ yere ni gbara pi na

Sariyabile 59: KT yɛhɛyereti ɲɛ Aligɛri ma na were wi ɲɛ susurolefeebe yɛhɛyere shin, Burukina, Moritani, Nigɛri, Cadi, si taha were na. Bamako wi ɲɛ komitewi tatɛɛngɛ, tele ninkin ninkin wi ja cɛge kabɛɛ ni, li ka taan wi ma. ɲinge maha ɲinge wi a yala a tɛɛn ninkin na sipyire ni. Wi mu si ja pala tɛɛn.

Sariyabile 60: KT karaagi ki ɲɛ :

- kamicaga npyiwi, zaanrawi karaa cɔnhɔɔ ba ɲɔmekanra semɛwi a jo mɛ karaa puni si ja nyili, ma li ta tunturo ti a kan (MYK) dijne yɛɲinge kɔnseyiwi kyɛ kurugo waa ɲɛ nɔ were na mɛ ;

- ma semε yala nwemu wi katεεgi tepyili jo, na were funkaraa pele jomεkanra semεwi jonkanna na ;
- ma jomεkanra semεwi funkaraa jo a cε na kapanyi jε na menu yu mε ;
- ma kapanyi jankannaagi gbara kiye ;
- ma goverεnama tεge wi ja karaa nicengi cōnhōrō jomεkanra semεwi funkaraagi puni yili kurugo ma gbara :

I. kanwōrō fankyεye ntigiwi kili suumōsariyabile ni ;

II. sariya semεebi nyalawi ne li si ja pyi kaa ni jomεkanra funkaraa yili ;

III. kapyaaagi, semεebi na pi ninpyigi nkεεngεwi kolεkivite teritoriyaliibi ma pi si ja da pi baraawi yi jonkanna na ;

IV. Karaa ncōnhōrō si ja demokaratiwi shenkannaagi nivōngi yaha ki nō tapyεε ni jomεkanra semεwi funkaraa jonkanna na mu a jo ma woteebi nivōnbi mεyi le semεwi ni, ma sipyiri pyi ti shε mεye semε, sipyiri pyi ti foro tapyire woteebi na.

Sariyabile 61: MYK, ma gbara, AT (MISAHEL), Act, Dt, st, at, tt pere gbara ZT si zaanrawi pyi jomεkanra semεwi funkaraa nyiliwi na.

Sariyabile 62: karaa jonkanna kurugo ZT si kurunyo sicεεε yala ma yεhε kan nkii funkaraa ma : politikī karaa, kanna na yεjinge, ntawi yεhεyere zhεwi sipyigiri ncεnwi, na kiri na nuronbewi

Juntahacerege 20: May'a zaanra

Sariyabile 63: Kapanyi a jεεn ma wō a shin cε nwemu wi da mayezaanrawi pyi na wi jε a pwo kapanga kaa na mε. were si kamicaga pyi nyiliwi na jomεkanra jonkanna na.

Yiye sicεεε maha yiye sicεεε wi semε yige nyiliwi shenkanna na , wi tanōgo na jomεkanra jonkanna. Wi si jole cōnrōmō karaagi ni, cōnrōmō pyifōwi si wi funkaraa jo na shenkanna were a ja.

Sariyabile 64: mayaha zaanra pyifōwi si baarapyi yaaya na ntεgεwi puni ta wi baraawi kurugo.

M&G&E VII : TAKO&G&O KAREE

Sariyabile 65: Nkii shenkanna laa ma gbara anekisiwi na si ja nkeenge na kapanyi ne a neen me lere si ta na zaanrawi komitewi mu a neen.

Sariyabile 66: anekisiwi na nte jomekanra fungo ni, sariyawo ni wi na ceye sanya puni na ne ninkin.

Sariyabile 67: nte jomekanra karaa si zi na kapanyi puni na susurolefeebi a kanpee ta semewi na.

(Nwe fetahala a pyi feburuyewi canpyaa 25, yeele 2015, teli 19.30)

Ninbarage1 : shoholo tere

Nkii shoholo karaa si zi ma yo nime na ma no kanpeegi tetali na yeninge na nuronbesemewi nizanwi na ba jomekanra semewi funkaraagi li ce me. Nkii karaa si pyi ma yo yiye kee na gbataandre na ma no gbejenge na siceere na.

Lere si pyi tele nemu fungo ni karaa si conho ba Maliwi shiinbi puni si ja nuro be me, si ja Mali nivongo yaha tooyi na demokaratiwi na ninkingiri ne nwemu ni mu a jo ma yeninge, demokaratiwi, wu shenkannagi a wolo kiye ni ma nkire karaa pyi kagbo. Lere si pyi kaa wu si ja kaferefeebi ninuroopaabi le baraa ni masi tatenyee kan pii ma.

Suholo tele kapunyi na li monkanna

Suholo tele si zi na kanpeegi a ta jomekanra semewi na. Lere tele ni sana sariya semeebi karaa puni si conho ko ba jomekanra semewi a yi jo me, karaa ninkin ninkin si ne suum&sariyabile yere nahanawi pyinkanna ni si kii yili. Kire karaagi jungi ne :

- ma garanti kan semeebi karaagi puni nconhoro ma, shenkanna nivonno nyayawi tooyi na na li baraa nnyiwi politiki, yeninge na kanna, ntawi yehyere zhewi, sipyigiri, ncenwi, kiriwi na kili nuronbewi ;
- ma wotesemeebi fetahala tapyiri, erezhonbi, kili fungo ni ba wotewi si ja pyi tejuli ni si kurunyi tigi ba jomekanra semewi funkaraagi li ce ;

- ma ninjuugi yili yeninge nuropawi kurugo, ma yukɔɔnni yerenge, ma nuro a fanneebi taanna laa gbara pi baraawi ncɛnwi na pi mu si pyi kanwɔɔ fanneebi ;
- nbewi a pyi kuluugi mu na ma kire yili, ma semɛɛbi yige si yɛɛ kan terorisimiwi, tɛgɛɛba zowi, wolo nyahawi, na cunbawi karaagi na ;
- ma karaagi yili ba kapyitɛgɛ semɛwi a yi jo ɲɔmɛkanra semɛwi fungo ni.

Kili baraa na yere mɛ, baraacɛyɛ yi ɲɛ nime ke yere si da karaagi cɔnhɔɔ fo ma no baraacɛyɛ nivɔnyɔ nyahawi na tooyi na.

- Na li na ja pyi tovuyi na mɛ, naha na yiye taanra shɔhɔɔ kanpee ntawi ɲɔmɛkanra semɛwi na ma nahana feebe cɛ kominiibi, siibi fungo ni kili suumɔsariyabile cɛyɛ ni. Kapanyi si wɔ si kire karaagi pyi sican nbewi fungo ni ;
- semɛɛbi karaagi ncɔnhɔɔwi sariyaw, kili shɛnkanna semɛwi na si ja ɲɔmɛkanra semɛwi funkaraagi yili ;
- gowɛɛnama si karaa puni cɔnhɔɔ, naha na yiye kɛɛ na shuunni shɔhɔɔ ni, luwa nivɔngɔ si yɔ asanbile nashɔnnaliwi ni wotewi kajimi ni ;
- wotewi si pyi tapyiri na ɛrezhɔɔnbi ni si kurunyi tigi ba ɲɔmɛkanra semɛwi a yi jo shɔhɔɔ tɛɛ ni lere mɔtorowi si pyi yiye kɛɛ na gbataandre.

Ninbarage 2 : Kanna na yeninge

I. Suhɔɔ yeninge karaagi

Kurungi ki a yɛɛ kan kannawi na yeninge ma ɲɔmɛkanra semɛwi zaanrawi towi, yeninge baraacɛn kurungɔ (ybk) si tigi were si komishɔn tekiniwi (kt) baraawi yɔ nwe wi a yala Wagadugu ni masi mugo Alige ni setanburuwi yigi canpyaa 16, yɛɛli 2014 :

a. goveɛnamawi na pilatiformiwi kooridinashɔnwi kyeyɛ newi YBKwi ni ma gbara KTwi na, na were tuntuunbi na ɲɛ ɛrezhɔɔnbi ni

-KT wi a mugo ke, were si da wi baraawi pyi fo ma nɔ YBKwi tigiwi na ;

-YBKwi si pyi Maliwi fanneebi tuntuun gbaani, pilatiformiwi kooridinashɔnwi tuntuun taanre. MYFwi tuntuun shuunni si pyi (YBKwi ɲungɔfɔɔwi na ɲɛ) susurolefeebi kapanyi shiin ninkin ninkin na killigi fanneebi pi ɲɛ naha.

-YBK karaagi ki ɲɛ :

- na kashiyereli kamicaga kapanyi shɔhɔɔɔ ni ;
- na kamicaga were nankalaga na ;
- ma nbewi karaa yili masi ki saanra ;
- ma fanneebi tigiwi yili na yi cɛyɛ wele a cɛn ;
- ma ntɛgɛ pyi fanneebi ninyɛɛbi nuronjewi ni

a. Nwɔzaanra ɓi na kamica kurunyi nyaa ɓi na yi baara ɓi piyinkanni canpyaa 60 kanpeegi ntawi kantugo YBKwi yɛhɛyereti na, kkz na fanneebi nwɔ ɲarawi si nyala ;

- Ybkwi si shɛnkannaagi na kutoroogi cɛ kkzwi na, ma gbara wi sipyiri ɲɔgɔ na baraawi nipyiwi. Semɛɛbi si wi baraawi na wi tatɛɛngɛ cɛ nbewi na nwɔwi fungo ni, pɛrɛ mu si Maliwi fanneebi na pilatiformiwi kooridinashɔnwi tuntuunbi ɲɔgɔ jo kkzwi fungo ni ;

- wi yɛhɛyereti si pyi Maliwi fanneebi jalagbɔfɔɔwi waa ma, wi ntaharawi si pyi pilatiformiwi na kooridinashɔnwi tuntuunbi ma ;

- Kkzwi si fanneebi ɲali gbegele si li yɛhɛyerewi shɔ. Fanneebi si pyi Maliwi woobi, pilatiformiwi na kooridinashɔnwi woobi, na si ja pyi na MYF pii, na kiiligi woobi pi ɲɛ naha (kkz si tashɛyɛ, shɛnkanna gbegele). ɲara ninciili si pyi canpyaa 60 na kanpee a ta semɛwi na ;

- shɔhɔhɔ fanneebi tigi telɛ puni fungo kkz wi si fanneebi karaagi puni yɛhɛ wolo ;

- canpyaa 60 na kanpee a ta semewi na ybkwi na kkzwi si kili suumɔsariyabile yerewi yɛɲinge shɛnkanna pilanwi cɛ, nwemu fanneebi tayerege a pele wa piye na /tigiwi fungo ni. Were pilanwi ɲungi si pyi ni tafaga yɛhɛkɔn/ma ki cɛɛngɛ tigiwi na nuronyɔwi yɛhɛ na na wi kantugo.

C. Kurunyi nwa yiye na

- canpyaa 30 kanpeegi ntawi kantugo ybk nwelencɛwi, ntigiwi/nwa piye na baraawi sanga pyi. MYF fanneebi tatigiyi gbele canpyaa 120 fungo. Yi si da kan ninkin ninkin nkemu ka gbegele a kɔ.
- canpyaa 30 kantugo kkz si shɛnkanna cɛ ba yi a pyi feburuyewi 18 yɛɛli 2014 ni tigiwi kajimi ni na ba ɲɔmɛkanra semewi funkaraa a jo mɛ. Were mu si tigiwi canzilige jo.
- canpyaa 30 kantugo muvemaabi si pi kanshikɔɔnbi na pi kashikɔyaagi mɛyɛ kan, lere pyi feburuyewi 18 yɛɛli 2014 funkaa fungo ni.

II. Kashikɔɔnbi ninyeebi pi si nja ke, pire ne faanyi ni

Canpyaa 60 na kanpee a ta semewi na komishɔn si nyaha tooyi li mɛna.

- Were komishɔnwi si Maliwi fanneebi, pilatiformiwi, kooridinashɔnwi tuntuunbi. Wi da baraawi pyi na zaanra komitewi ni ;
- Dekerewi waa nyo nwe si wi shiinbi cɛ, wi kapyigi na wi shɛnkanna, wi si pyi kili ɲungɔfɔɔwi ɲɔhɔ ni, were si ja waa yaha wi ɲungɔ na nbewi fungo ni ;
- canpyaa 90 na kanpee a ta semewi na komishɔnwi na kili kannawi na yɛɲinge komishɔnwi si tɛɛn si fanneebi ninyɔɔbi na pi yɔnkanna jo na fanyi nyɛmu pi sinyɔ, si jalaabi mu taanna ;
- lere pyinkanna, muvemaabi si pi shiinbi laga ki ɲɛ je fanyi pɛrɛ mɛyɛ kan. Yiye gbaani fungo goverɛnama a yala a karaagi pyi pi jenƙanna kurungo, lere si pyi komishɔnwi nii na na kili yɛɲinge na kanna komishɔnwi mu.
- Nyɔwi komishɔnwi na kili yɛɲinge na kanna komishɔnwi si be si jalaabi kan nkannaagi cɛ piye na. Kili fanneebi ninyɛɛbi si ja nyaha pi jalaabi ninyɛɛbi ɲɔhɔ

ni me. npi pi ne pi si ja je na lere ne me, pi laga ne si je, eretere ti panshon si kan pi ma na lere ne me yaaga kaabere si kan pi ma.

III. Namayaayi suho, Kasihikoonbi nbine na baara nkan pi ma (DDR)

Canpyaa 60 na kanpee a ta semewi na komishon si nyaha tooyi li mena (DDR).

- Were komishonwi na jomekanra zaanra komishonwi si da baraa pyi sican ;
- Dekerewi waa nyo nwe si wi shiinbi ce, wi kapyigi na wi shenkanna, wi si pyi kili jungofoowi joho ni, were si ja waa yaha wi jungo na nbewi fungo ni ;
- Komishonwi politiki kyegge si pyi na baraacen kurupyara pi si da baraa piye na piye pi tuntuunbi si pyi erezhoonbi puni ni.
- ekisipeeri na Maliwi fanneebi tuntuun, pilatiformiwi, kooridinashonwi, kominotewi tuntuunbi si pyi baraacen kurubile ni.
- Canpyaa 120 na kanpee a ta semewi knvn na zaanrawi komishon si wo were porogaramu yala waa si nwolo nyaha nwemu ni me na shin maha shin si jenen wi ma, mu ba ka jo kanpyaagi cawi ni.
- MYF na teggeebi si ntage ma yeha kan kili komishonwi ma.
- Komishonwi baraapyi kanpyaagi gi ne Maliwi govenamawi na teggeebi jungo ni.
- Porogaramuwi si nyaha tooyi na, na Maliwi fanhan kapanyi ma gbara wi teggeebi na.

IV. Fanneebi nurungonyaha ceye ni

canpyaa 60 na kanpee a ta semewi na ybkwi na kkzwi si kanna na yeninge komishon bilere ce zaanra komitewi na, pilanwi si ce, nwemu ni fanneebi npimu pi a nuro a taanna pere tenuronyali jo ceye ni.

- Were pilanwi na katagegi semewi fanneebi nuro nyahawi na ceye ni, were si togo sin kili suumɔsariyabile yeninge karaa ni, si fungo yaha cegge jankanna na.
- Kurunyi yi nyala si nurugo nyaha ceye, yere baraapyi yaaya na tuguro ne kili jungo ni.
- fanneebi nuro nyahawi na ceye ni, si sipyire kannawi, kili fungo na kili teggegi kannawi pyi pi baraa ma gbara terorisimiwi ntunwi na.

V. Kannawi na yeninge nurungo nyala

a. canpyaa 60 na kanpee a ta semɛwi na dekerɛ si nyo si ja kili kanna na yɛɛɛɛ kɔnsɛyiwi fɛtahala ba pii si ja gbara muvemaabi na kominoteebi tuntunbi na mɛ si be nkɛɛgɛwi na pilaanbi na.

- canpyaa 90 na kanpee a ta semɛwi na komishɔnwi si zaanra nigbo pyi kili kannawi na yɛɛɛɛ shɛnkanna na, tɛgɛfɛebi si wɔ na wi ni, yibegɛ mu si nɔ sipyire na si ja cɛyɛ cɛn nuro si pyi nyemu na ke.

- lere kantugo komitewi si shin maha shin tayerege cɛ wi na masi fungo yaha cɛyɛ na (Kangboɔ, kanbilere, sige, tawaga, fanhan tatorogo, kiliigi shɔhɔɔ cɛgɛ), ma fungo yaha kapunyi na (sipyire kannawi, kiriwi, ncutowi, kiriwi sariyaabi nɔpyiwi, kapeegi ntunwi, seewi nca nwawi wiye na, tara kanna, fɔrɔntiyɛrɛɛbi ncu ɲowi, kanna cɛyɛ, ncu ɲowi na yi kamicaga, mkw.).

- komishɔnwi si karaa cɔnhɔɔ si fanhanle fannɛebi karaagi zaanrawi tapyari, kili ni si luwaabi, kili sariyaabi pele.

b. Kini polosi ɛ nyaha tooyi na

- yiye 12 kanpee ka taha ɲɔmɛkanra semɛwi na luwa si nyige nwe wi polisiwi nivɔnwi kapyigi jo. Wi mu si polisiwi na kanna kapanyi sanyi shɔhɔɔ jo, npii na npii pi si nyo wi ni, pi taanna kanna, wi ɲungofeeti pyinkanna na zaanrawi.

c. Takarayi yɛɛɛɛ yɛɛɛɛ kurunyo nyala (tyyk)

- canpyaa 60 na kanpee a ta semɛwi na tapyari yɛɛɛɛ yɛɛɛɛ komiteebi, dekerɛ si nyo nwemu wi si komiteebi yaha tooyi na erezhɔnbi na kominiibi fungo ni, lere kantugo na, (tyyk ninkin erezhɔnwi ni, wi kangboɔ na, na ninkin ninkin kominiibi funyi ni).

- tyykbi si pyi, kannawi pyifɛebi, kirikɔnbi tapyari ni na ma gbara polisiwi nivɔngɔ, kominoteebi tuntunbi, kayɛɛgi, kilɛ sariyabile shiin, siwiliibi toobi shiin, ceebi na nangopyire toobi. Tyykbi si da yɛɛɛɛ pyi, da pi fungo jo kannawi ɲungofɛebi ma, da kubaru fara, da yɛɛɛɛ pyi si fungo yaha sipyire funkaraa na.

- tyyk si da binire pyi yige togo ninkin si kanna karaa saanra si kacaagi jo.

Ninbarage 3 : yɛhɛyere zhɛwi porozhɛɛbi ntawi, sipyigire, ncɛnwi pi si nyili Maliwi suumɔsariyabile erezhɔnbi tebire, ningi telɛ na tetɔnɔ ni.

I. Suhɔɔ kareegi

Ma taanna na kuluugi kala ki a jo mɛgɛ VI wogi, na kire a pwo shɔhɔɔ karaagi na, porozhɛɛbi kapanyi puni a wele a cɛn, pere nyahawi tovuyɔ na ninkin ninkin ma taanna pi nafanwi ni. Pi si nyala sipyire ti a kanha Maliwi suumɔlo erezhɔnbi ni :

1.Kaliwi na ntaannawi

- ## 2. Ticuums

- 24

- ma karaa cɔnhɔɔ si a yankɛngɛbi kamica erezhɔɔnbi taanrabi ni
- ma ticuumɔ cɛyɛ mugo masi yaaya le erezhɔɔnbi taanrawi ni gao Tumutu Kidali

3. Lukuŋi

- Ma loho cɛyɛ gbegele
- gbɛnyɛ tugo Kidali ni
- gbɛnyɛ tugo gao ni
- gbɛnyɛ-sitɛɛni Tumutu ni

4. Takarage lantaŋi kurumuŋi

Ma ntɛgɛ pyi faawi na yatɔnbyiili ni :

- ma nuro a kɛɛpyara na kanwɔɔ faawi si
- faapyi yaaya nkanwi
- ma yatɔɔ wepyi canya na ti zɛn canya yaha
- ma perimetiri irigeebi motopunpiibi yala
 - ceebi na nangɔpyire lanta karaa nyahawi tooyi na faawi, yatɔnbyiili, jakapyire, fyacaali na kyɛ baraawi

Yilinkanni :

- gowɛɛnama a ma wi ɲɔmɛ kan, karaa ki tɛgɛ ɲɲi na si kire yili fyimi na nbewi fungo ni ma wɔ na wi tɛgɛfeebi pi a pi tɛgɛ Alige junmɔ ma gbara kominoteebi na
- gowɛɛnama a ma wi ɲɔmɛ kan, si kapyaa na sipyire ca nwa tiye na yaaya yi ja porozhɛɛbi yili, li mɛ be tɛgɛfeebi si nwemu pyi.
- Komishɔn bileni li a yɛhɛkan yɛhɛyere zhɛwi ma komitewi fungo ni were nwe wi kamicaga na zaanra pyi porozhɛɛbi na katɛgɛgi na. Wi shiinbi si pyi susurolefeebi na kapanyi shiin tuntuunbi. Shin maha shin wi ja pi tɛgɛ ke pi si ja were gbara piye na. susurolefeebi ka li ɲa kanin pi si ja pi zaanra biniri pyi ;
- Li a ca kominote intɛɛnashɔnnaliwi ma wi kyɛ le nkii karaa ni see ni ntɛgɛwi na nyiliwi sariyabile ni ba yi a jo anɛkisiwi ni mɛ
- gowɛɛnamawi a ɲɔmɛ kan si kannawi tigele ma yɛhɛkan sipyire kuluuyo yaa ma : nangɔpyire ntaafeebi, ceebi nntaafeebi, nciripyire, cɔhɔmɔfeebi, namaaba ceebi, sipyikɛgɛɛ, ɲungɔyahara feebi mkw ;

- nkii karaa na porozheebi si nyili nkeengewi na sipyigiri sariyabile ni ba sipyire makurɔ karaa si ja conhorɔ na kapaagi ba yehere zhebi si nurozii si mo me, laa si wolo fogɔ ni si ja milenewi funkaraa yili.
- Kapanyi puni a yala a yiye cu ni kaa pyi nemu li ja pa na nkii karaa na porozheebi nyere ni ;
- Kapanyi puni a jɛɛ si kili baraapyiibi, ntegefeebi na sipyigiri nyegfeebi yaha pi a si si a nuroli kannawi na yɛninge fungo ni.

II.Ninge na tetɔnɔ karee

Yehere zhebi kaa li a mege IVwogi na were a yehkan jomɛkanra funkaraa ma Yehere zhebi kuli ni na were si pyi yɛ nɛhege fungo ni Maliwi suumɔsariyabile yere ki si nyili si pyi na nkii ni :

Faawi, nyiwi kannawi, mahami mege na, ki si pyi amɔ :

- ntege faapyiibi ma na shiwi, kahara ni ;
- ntege faapyiibi serewisiibi ma pi si ja fungo yaha ninge na nangayaara na
- ma laa gbara nangayaara ticuumɔ na na siibi na erezhɔnbi woterinɛɛbi baraapyi yaaya na
- baraapyi yaaya kan woterinɛɛbi serewisiibi ma na baraapyiibi nurowi
- ma locye tugo masi fyabi le yi ni ma gbara kagiibi nyalawi na
- ma nyi tala sipyiri nivoti na nyiwi ni
- ma laa gbara kili nyi kanna karaa na
- ma laa gbara mɛwali pyinkannaagi na katege tele ni
- ma laa gbara kili nyiwi sitokiwi na
- nyi kanwi sipyire ninkanhara ma
- cɛye yi a fo na cɛye yi a nyi ta, ma sipyire ti a je tiye ni
- ntege nnyiwi tapyara yatorɔ ntawi na ti nɛrewi ma
- ticɛnwi nwolowi bawi, dui na lucye ni
- ma bawi jɔgi kanna na ciri ncɛnmɛwi na ma ciri cɛnmɛn kaciiyi na ciri karaa sangi mɛna
- yatorɔ na ti tawɔyɔ kannawi ba laa si ja gbara turisimi na
- pɛnyi tunwi ;
- ntege na cawi faawi na yatɔnbiili kajimi ni

tapyara ntawi pogaramuwi mege na, li si pyi ba :

- nangopyire, ceebi na pi toobi newi lantawi karaa na maya kanworɔ funkaraa

- fanhan newi lantawi karaa ni nangopyire, ceebi, ma pi wa piye na ma guruupu na kooperatifuu
- ma fanhan le enterepirisiibi ninpyara mugo wi ni ntɛɛnni ni, lere baraawi tama taan si ntawi pyi wi shɛ yɛhɛ na
- ma fanhan le nangopyire, ceebi ncɛnwi ma taanna na pi karaa ni pi yabawi si kyɛle ;
- ma pi taanna ma si tɛgɛ kɔpyaagi kɛngɛnkanna na, mu a jo enterepirisiibi mugonkanna na pi si piye yɔ baraawi na ;
- ma kyɛ baraapyiibi wa piye na
- ma kyɛ baraa cɛyɛ yala suumɔ sariyabile ɛrezhɔɔnbi ni
- fɔɔgi na baraapyi yaaya nta
- caanya na yaaya tapɛrɛgɛ kiliigi shɔhɔlɔ ni
- porogaramu nwe si ceebi na dipolomu jɛ nangopyire ntemu ma pere ntɛgɛ na taanna anterepirisiwi karaa na ma gbara nangopyire ti jɛ a kɔ kaliwi na ;
- ma taanna kali pyi kyɛ baraapyiibi ma pi si ja da sokɔrɔlɔ pyi piye shɔhɔlɔ ni
- lanta karaa nyiliwi
- kahara nta na pɛrɛmɛ kuluu mugo ;
- fanhan newi ntawi karaa ni mu a jo ncɛnwi na kacɛɛngi, na muguro karaa
- mikoro finansiyi yɛhɛyɛrezhɛ karaa ;
- fanhan newi ntunwi wolo karaa ni (ncawi, nwolowi) kili suumɔsariyabile ni

Kuluuyɔ na yagbɔyɔ vanrawi mɛgɛ na, li si pyi amɔ :

- kuluuyɔ vanrawi nyiliwi :
 - Kidali, Gao ma yere yaha taransisahariyɛniwi na
 - Gao - Burɛmu, Tawusa
 - Burɛmu – Kidali
 - Kidali – Timihawuyini (Alizeri tɛgɛni na)
 - Anefisi – Tesaliti - Borijibajimɔkitari ;
 - Kidali- Menaka- Anderamibukani (Nizɛri tɛgɛni na)
 - Goma kura- Tumutu
 - Duwanza – Tumutu
 - Duwanza – Gao
 - Gosi – Guruma-Rarusi
 - Bore – Koriyanze – Aka

- muja - Jafarabe - Ja - Tenenku – Yuwaru
 - Endelimani (Nizeri tɛgɛni na)
 - Ansongo – Tesiti – (Burukina tɛgɛni na)
 - Lere – Fasala
- Kidali, Tesaliti, Tawudeni, Menaka, Gao na Gundamu aviyontɛɛnpe nyaa ;
 - canganiili na jeɛɛliwi kafukan cɛyɛ : Tumutu, Gundamu, Dire, ɲanfunke, Gao, Menaka, Kidali, Tesaliti, Guruma Rausu, Ansongo, Tinsako, Abeyibara, Burɛma, Duhanza, Teniku, Yuwaru, Lere
 - ma ɛrezhɔɔnbi taanriwi sogo piye na na gazodukiwi taransisahariyɛniwi porozhɛwi na
 - ma batoo tayerege yala Banba, Dire, Yawaru.

ɲɔhɔ sipyigiri baraaceyɛ mɛgɛ na, yere si pyi amɔ :

- na tuule na ticuumɔ cɛyɛ ninkagaya na nivɔnyɔ vanra na yi ɲi na yaaya ni ma gbara kominoteebi ticuumɔ cɛyɛ ni ;
- ɛrezhɔn ticuumɔ cɛyɛ Kidali na Menaka ;
- kooperashɔn burusuu nkan kili suumɔsariyabile lakolopyire ma ;
- kurunyo nyaha nyemu yi da ɲaara nomadiibi fɛ ni si da pi wɛyɛ pyi si da yanma yɛkɔnɔ pyi
- ma wepyili tigile kominoteebi fungo ni ;
 - lakoloobi ninvomi vanrawi Gao, Kidali na Tumutu ɛrezhɔnbi ba kaliwi na sipyiri a ɲɛhɛ mɛ
- ntɛgɛwi lakolowi kantiniibi ma
- ma kalifee nincɛnmi na ɲɲɛhɛbi ;
- kalipyiyaaya kan lakolopyire na kalifeebi ma ;
- junmɔ valawi si fanhanle piceepyire nyɔwi lakolowi ni
- fanhan newi univɛɛsiteebi masi pi mugo ɛrezhɔn maha ɛrezhɔn ni masi fungo yaha wi shin maha shin kapyigi ni
- ma univɛɛsiteebi na ɲɲi kaliwi cɛyɛ yaa wahaga yaha pi ɛrezhɔnbi ni Gao, Kidali na Tumutu
- ma lisee tekiniiki mugo Gao, Kidali na Tumutu ni
- ma ntaanna lakolii mugo si maha si ni kili suumɔsariyabile ɛrezhɔnbi ni Gao, Kidali na Tumutu
- ma fanhanle Gao kanha fungi lohɔcɛge ni

- ma fanhanle Tumutu kanha fungi lohɔɔɛge ni
- Eseri – in Tebzaz – Kidali akedikiwi nyiwi.

Ncɛnwi mɛgɛ na, karaa si pyi amɔ:

- Ma nuro a Gao, Tumutu na E suki mishɔn kiliturɛɛbi yala;
- Fanhan newi ncawi kuluugi niɲɛhɛgi ni kacɛngi, kayɛɛgi na kacɛngi lanta karaagi;
- Na kacɛngi fale kili suumo sariyabile ɛrezhɔɔnbi shɔhɔɔ ni yɛɛ maha yɛɛ, masi nuro cilarayi na bihenaliibi, fesitivaliibi kurugo